

4. Маслоу А. Мотивация и личность / Т.Тутман (пер.с англ.), Н.Мухина (пер.с англ.). - 3 изд.СПб.: Питер 2003.- 351с.
5. Психологія діяльності та навчальний менеджмент: Навч.-метод.посібник для самост.вивч.дисц./ В.А.Козаков, М.В.Артюшина, О.М.Котикова та ін.; За заг.ред. В.А.Козакова. - К.: КНЕУ, 2003. - 829с.
6. Ситуаційна методика навчання: Теорія і практика. - К.: Центр інновацій та розвитку, 2001.
7. Сучасні іренингіві технології навчання ведення бізнесу / Навч.-метод.посіб: У 6 кн / А.Ф.Павленко та ін. К.: КНЕУ, 2003. Кн.2. Методичне керівництво для викладачів тренерів.- 300с.

Т. Котенко

Тренинг как способ активизации обучения в высшей школе

В статье раскрываются основные вопросы организации тренингов, возможности их использования на различных этапах подготовки будущих специалистов в практической деятельности. Тренинговые технологии являются ключевым элементом системы активных методов обучения. Часто используется такая форма их применения, как корпоративный тренинг. Определение места корпоративных тренингов в системе подготовки специалистов объясняется их соответствием определенным образовательным концепциям и технологиям профессиональной подготовки.

Т. Котенко

Training as a method of activation of teaching is at higher school

In the article open up the basic questions of organization of trainings, possibilities of their use on the different stages of training of future specialists in practical activity. The training technology is the key element of the system of active methods of teaching. Such is often used form of their application, as corporate training. Location corporate trainings in to the system of specialists training explained them by accordance certain to educational conceptions and to technologies of professional training.

Одержано 27.11.2009

УДК 336.145.1:005.591.6:334.716

І.М. Крейдич, доц., канд. екон. наук

НТУУ «КПІ», м. Київ

С.А. Ткаченко, ст. викладач

Національний університет кораблебудування ім. адм. Макарова, м. Миколаїв

Дослідження показників та критеріїв оптимальності забезпечення інноваційного розвитку підприємства

Розглянуто сучасний стан справ в процесі створення підсистеми управління інноваційною діяльністю підприємства, виявлено суттєві недоліки і наведено пропозиції щодо встановлення єдиних показників і критеріїв оптимальності забезпечення інноваційного розвитку підприємства на базі загального методологічного підходу.

дослідження, забезпечення, інноваційний розвиток підприємства, критерії, оптимальність, показники

Для зведеного бюджетування оптимальності забезпечення інноваційного розвитку підприємства досить важливо чітко визначити показники і критерії, тобто ті фактори за якими можливо робити судження про ступінь та повноту досягнення цілі (цілей) науково-технічного розвитку. При цьому необхідно відзначити той факт, що

© І.М. Крейдич, С.А. Ткаченко. 2009

вибір показників і критеріїв оптимальності забезпечення інноваційного розвитку підприємства – чинників, які дозволяють робити судження про ступінь і повноту реалізації цілей, - являє в цей час одну із найбільш складних та дискусійних проблем в теорії і на практиці.

В свою чергу, в результаті проведеного дослідження поглядів та думок провідних вітчизняних і іноземних вчених-економістів з означеної проблематики, серед яких потрібно відзначити роботи [1-11] та інших, показує, що існуючий на цей час методологічний підхід у встановленні показників і критеріїв оптимальності забезпечення інноваційного розвитку підприємства не надає повноцінної уяви про ступінь і повноту досягнення цілей. Актуальність, недостатня теоретична і методологічна розробленість та суттєва практична значимість вищевказаних питань зумовила вибір теми дослідження, його мету, завдання і структуру.

У зв'язку з цим метою даної публікації виступає пошук єдиного методологічного підходу у встановленні загальних показників і критеріїв оптимальності забезпечення інноваційного розвитку підприємства.

При характеристиці цілі підсистеми управління інноваційною діяльністю підприємства досить важливо чітко визначити показники та критерії оптимальності забезпечення інноваційного розвитку підприємства, тобто ті фактори за якими можна судити про ступінь та повноту реалізації цілі. Господарська політика суб'єкта підприємницької діяльності для його ефективного існування та розвитку в сучасних нестабільних ринкових умовах вимагає отримання для цілей управління інноваційною діяльністю підприємства всебічної і багатогранної інформації при мінімальних витратах на її збирання, обробку, аналіз, оцінку й розподіл. Виходячи із цієї посилки потрібним логічним елементом системного підходу в процесі створення підсистеми управління інноваційною діяльністю підприємства повинно бути визначення таких показників і критеріїв оптимальності її функціонування, за величиною яких можна було б судити про переваги того або іншого варіанту побудови підсистеми.

Якщо генеральна і часткові цілі підсистеми виражаються її цільовими функціями, тоді показники і критерії зображують чисельний вираз цільових функцій. При цьому необхідно відзначити той факт, що вибір показників і критеріїв оптимальності забезпечення інноваційного розвитку підприємства – показників, які дозволяють судити про ступінь і повноту реалізації цілей, - являє в цей час одну із найбільш складних та дискусійних проблем. При формуванні таких показників і критеріїв для управління інноваційною діяльністю підприємства виникають значні труднощі методологічного характеру. Саме цим можна пояснити той факт, що теоретики з питань економіки у своїх працях до цих пір не мають загальноприйнятих показників і критеріїв оптимальності забезпечення інноваційного розвитку підприємства, без якого процес управління інноваціями ускладнюється. Таке становище примушує провідних економістів та фахівців з питань інновацій в кожному конкретному випадку висувати якісь свої показники і критерії оптимальності забезпечення, які далеко не завжди задовільні за змістом, що в кінцевому рахунку, на наш погляд, негативно позначається на якості управління інноваційною діяльністю суб'єктів підприємницької діяльності.

В літературі з питань економіки наведено цілий ряд підходів до визначення загальних та окремих показників і критеріїв оптимальності забезпечення інноваційного розвитку підприємства. Розглянемо деякі з них (табл. 1 та 2).

Таблиця 1 - Показники оптимальності забезпечення інноваційного розвитку підприємства

Визначення	Джерело
«Зазвичай керівництвом встановлюється визначене сполучення показників продажу, прибутку і інших цілей для короткострокового (один рік або менше) або довгострокового (більш одного року) періоду»	[9, С.29]
«... Основні показники діяльності (річний обсяг продажу, прибуток, активи, власний капітал і інше)»	[3, С.50]
«... Загальним показником перевірки стратегії є Ваші доходи – безумовно, Ваш бізнес повинен зростати»	[5, С.5]
«Основний показник ефективності роботи спеціалізованих підрозділів – отримуваний прибуток, що дозволяє алгоритмізувати аналіз і контроль їх діяльності та сприяє оптимізації процесу управління»	[8,С.20]
«В американській практиці рекомендації із використання показників для оцінки ефективності діяльності компанії викладені в стандарті управлінського обліку «Вимірювання ефективності підприємства» (Statement on Management Accounting «Measuring entity performance»; SMA 4D), який пропонує використовувати показники: <ul style="list-style-type: none"> - чистий прибуток і прибуток на акцію; - грошові потоки; - рентабельність інвестицій; - залишковий дохід; - вартість компанії.» 	[7, С.18]
«Все частіше стали використовувати фінансові показники, такі як витрати, чистий прибуток або доходність інвестованого капіталу (ROI) не тільки для цілей обліку, але і як інструменти мотивації діяльності виконавців будь-якого рівня»	[10,Р.22.]

Таблиця 2 - Критерії оптимальності забезпечення інноваційного розвитку підприємства

Визначення	Джерело
«... Співвідношення отриманого прибутку і вкладеного капіталу є одним із основних критеріїв для оцінки діяльності будь-якої компанії»	[6, С. 21]
«... В якості критерію ефективності ... діяльності потрібно використовувати прибуток»	[2, С.18]
«... Якщо робота менеджерів оцінюється головним чином на основі отриманих короткострокових прибутків і обсягів продажу, управлінці схильні зосереджуватися виключно на цих критеріях, випускаючи із виду інші ринкові фактори (такі як задоволення клієнта якістю обслуговування), які багато в чому визначають довгостроковий добробут організації»	[11, РР.29-39]
«... Деякі світові ринкові доповіді стверджують, що єдиний справжній оцінковий критерій – фактичні продажі»	[1, С.9]
«Критерієм може бути порівняння наслідків із прибутком, доходом та активами компанії»	[4, С.39]

Дослідження наведених показників і критеріїв оптимальності забезпечення з точки зору прийнятності їх для підсистеми управління інноваційною діяльністю підприємства показує, що оцінка системи управління інноваційною діяльністю підприємства тільки за одним узагальнюючим показником і критерієм є недостатньою, тому що виробничі об'єднання і промислові підприємства, будучи складними техніко-економічними і ринковими системами, існують в умовах обмежень, які неможливо всебічно урахувати за допомогою тільки одного показника і критерію. Тому, при створенні підсистеми управління інноваційною діяльністю підприємства потрібно поряд з узагальнюючими показниками і критеріями використовувати ще і узгоджені з ними часткові показники і критерії, які б задовольняли одночасно всі генеральні і

часткові цілі підсистеми. Тобто, процес створення підсистеми повинен зводитися до вирішення завдання векторної оптимізації, суттєвим моментом якого є вибір рішень, які одночасно в максимально можливому ступені задовольняли б цілі підсистеми за різними показниками і критеріями з позицій комплексного охоплення сфер обору та виробництва, забезпеченості початковою і вихідною інформацією, економічної коректності та придатності для прийняття релевантних управлінських рішень. Тому, виходячи із того, що цілі інноваційного розвитку виражаються його цільовими функціями, а показники і критерії зображують чисельний вираз цільових функцій нам уявляється, єдиним правильним шляхом стосовно управління інноваційною діяльністю підприємства буде пошук показників і критеріїв оптимальності забезпечення інноваційного розвитку підприємства на базі загального методологічного підходу.

Так, генеральним показником оптимальності забезпечення інноваційного розвитку підприємства виступає максимізація інноваційного прибутку, а проміжними показниками, на наш погляд, є: максимізація чистого доходу від реалізації продукції; мінімізація виробничої собівартості реалізованої продукції та витрат на інновації. В свою чергу, загальним критерієм оптимальності забезпечення інноваційного розвитку підприємства є максимальна рентабельність продаж. Частковими ж критеріями можуть бути прийняті: максимізація відношення чистого доходу від реалізації продукції підприємства до його активів; мінімізація частки виробничої собівартості реалізованої продукції підприємства в його чистому доході від реалізації продукції; мінімізація частки витрат на інновації підприємства в його чистому доході від реалізації продукції.

В результаті проведеного дослідження візьмемо на себе відповідальність у ствердженні того беззаперечного факту, що визначення оптимальності забезпечення інноваційного розвитку підприємства може бути зроблено на основі системи показників (генеральний - максимізація інноваційного прибутку, проміжні: максимізація чистого доходу від реалізації продукції; мінімізація виробничої собівартості реалізованої продукції та витрат на інновації) і критеріїв (загальний - максимальна рентабельність продаж, часткові: максимізація відношення чистого доходу від реалізації продукції підприємства до його активів; мінімізація частки виробничої собівартості реалізованої продукції підприємства в його чистому доході від реалізації продукції; мінімізація частки витрат на інновації підприємства в його чистому доході від реалізації продукції). Вони виступають конкретним виразником процесів, які відбуваються на ринку. Без них і відповідного зведеного бюджетування забезпечення оптимального інноваційного розвитку підприємства неможливе функціонування і розвиток суб'єкта господарської діяльності. Серед перспектив подальших розробок з цієї теми, особливою актуальністю відрізняється питання пов'язане з визначенням основних напрямів розвитку та факторів впливу на забезпечення інноваційного розвитку підприємств.

Список літератури

1. Головікіна Н.В. Інтегровані маркетингові комунікації: методи оцінювання поведінки респондентів // *Маркетинг в Україні*. – 2007. - № 4. – С.9-14.
2. Джоббер Девід. Принципы и практика маркетинга.: Пер. с англ.: Уч. Пос. – М.: Издательский дом «Вильямс», 2000. – 688с.: ил. – Парал. Тит. Англ.
3. Как продать ваш товар на внешнем рынке: Справочник / Отв. ред. Савинов Ю.А. – М.: Мысль, 1990. – 364с., [1].
4. Кравченко В.А. Сучасні стандарти ризик-менеджменту: основа дієвої системи управління маркетинговими ризиками компанії // *Маркетинг в Україні*. – 2007. - № 5. – С.36-41.
5. Майкл Портер. Майкл Портер в Україні // *Маркетинг в Україні*. – 2006. - № 5. – С.4-6.
6. *Маркетинг / Упоряд., вступ. ст. А.І. Кредитова*. – К.: Україна, 1995. – 399 с.
7. Фурьгіна М.Н. Факторы, влияющие на формирование системы контроллинга на предприятии // *Менеджмент в России и за рубежом*. – 2008. - № 3. – С.11-23.

8. Хохлова Т.П. Эволюция методологии организационного проектирования: динамическое горизонтальное структурирование // Менеджмент в России и за рубежом. – 2006. - № 4. – С.12-26.
9. Эванс Дж., Берман Б. Маркетинг: Сокр. пер. с англ. / Авт. предисл. и науч. ред. А.А. Горячев. – М.: Экономика, 1990. – 350с.
10. Thomas Johnson H. Relevance Regained (New York: The Free Press, 1992), P.22.
11. Webster, Frederick E., Jr. (1988), «Rediscovering the Marketing Concept», Business Horizons 31, May-June, PP.29-39.

И. Крейдич, С. Ткаченко

Исследование показателей и критериев оптимальности обеспечения инновационного развития предприятия

Рассмотрено современное состояние дел в процессе создания подсистемы управления инновационной деятельностью предприятия, выявлены существенные недостатки и приведены предложения по установлению единых показателей и критериев оптимальности обеспечения инновационного развития предприятия на базе общего методологического подхода.

I. Krejdich, S. Tkachenko

Research of indicators and criteria of an optimality of maintenance of innovative development of the enterprise

The current state of affairs in process of creation of a subsystem of management by innovative activity of the enterprise is considered, essential lacks are revealed and offers on an establishment of uniform indicators and criteria of an optimality of maintenance of innovative development of the enterprise on the basis of the general methodological approach are resulted.

Одержано 07.11.09

УДК 657.6

А.М. Лисенко, доц., канд. екон. наук

Кіровоградський національний технічний університет

Ю.В. Кернасюк, зав. сектором аграрної економіки і супроводження інноваційних проектів

Кіровоградський інститут АПВ УААН

Факторний аналіз рентабельності виробництва як основа моделювання альтернативних варіантів управлінських рішень

В статті відображено механізм розробки альтернативних варіантів управлінських рішень на основі проведення факторного аналізу рентабельності виробництва продукції з використанням детермінованих моделей. Доведено, що за інших рівних умов підприємствам більш вигідно здешевити виробництво продукції, ніж підвищити ціну продажу. Розрахунки виконано з використанням інформації про стан тваринницьких галузей в сільськогосподарських підприємствах Кіровоградської області.

факторний аналіз, рентабельність виробництва, ціна, собівартість, альтернативні варіанти рішень

Впровадження ринкового механізму господарювання вимагає, щоб в управлінській практиці приділялася значна увага вибору та реалізації найбільш економічно обґрунтованих варіантів рішень з усіх можливих альтернатив. Саме такий